

Montanya, 22); «del públic -- n'hi ha una altra (part) que sempre vos consagrarà un recort entusiasta, y que sentirà *glatir* lo cor per reveure-us tan gran com ara», «lo cor li *glatia* desbocat: què hauria vist aquell home que aixís lo posava foll?», Noller (*Pap.*, 42; *Vilaniu*, 376).

Realment el significat que ha quedat en ús més general és el de 'desitjar ansiosament'. Sembla que ja n'hi hagi un testimoni medieval, amb el matís de 'ànsia desficiosa': «cels qui *glatexen* tots temps en gel e 10 en glas, en aros de grans fredors», que el *DBal.* cita d'uns *Opúsculos varios* atribuïts a Sant Pere Pasqual en un ms. de la Bibl. Univ. de Bna. (5), cosa ben suspecta, si la prenem al peu de la lletra, però que tanmateix deu ser un text medieval, segurament de data 15 més tardana.¹ De tota manera no en veig dades certes fins als diccs. Belv.: «*glatir* intr. hambrear; cibos a comedentis ore expetere» i Lab. 1839: «tenir gran desitj d'alguna cosa, singularment de menjar o beure; hambrear, tripear, alamparse: esurio» (sembla que pensen 20 sobretot en *fer glatir una criatura* menjant davant d'ella, que és l'aplicació més familiar).

No menys aplicable a apetències o enveges morals: «Les noyes *glatian* per anar de companyones», Noller (*Pap.*, 145). En *MrnVayreda* sembla que se sintetitzi 25 aquesta acc. amb la del *glatir* cardíac: «Molt serà que, per entremig de ses mal dictades pàgines, no hi sentin *glatir*, algun cop, el crit de la pròpia sang» (*Records Carlinada*, pròleg, p. 15). I així l'usava ja Verdaguer en l'escalaborn de l'*Ail.* de 1867: «honrada la pastora, / *glatint* per revenjar-la de Gerió enemic / ---» (I, 67b, igual en la versió de 1867), «¿no sents com, xisclores, pertot ja esvolateguen, / empenyent-la y penjant-se-li als peus en lleig eixam, / ensemps que ronc me crida l'abisme hont l'arroceguen? / ¿eix pa com 30 no l'hi llanço fent-lo *glatir* de fam?», *Ail.* (126).

Més secundari és l'ús transitiu, que també figura en l'*Ail.*, si bé en estrofes que només figuren en la versió definitiva (1877), on es tracta en forta metàfora de l'atracció que exerceix l'abisme: «Tu sola dorms, embriaga, del Occident oh reyna: / no 't sents desfer-te a trossos, l'abís *glatint-te* ensemps? / ¿no veus al cel un glavi de foc que's desveneyna? / ---» (IV, 10b), «lo cel veig en feréstegues bromades arrugar-se, / mostrant-se com entre ales de corbs, a claps a claps: / la terra veig *glatint-nos* a nostres peus badar-se / y caure'ns la corona, poc testa, en nostres caps» (III, 6a).² D'ell fou potser que l'imitaren d'altres: «ara s'acosta, falaguera y bella, / nostra festa major; / ara s'acosta ab son róssec florit de goig y gala: / la donzella, emfeynada, la somia; / lo fadrí la *glateix*, l'infant l'espera, / l'ansian, anyorants, avis y pares», Bertran i Bros (*JFlo.* 1885, 66); «enamorat del brill reial, / *glatint-lo* es tenen per ben ditxosos», Maragall (*E. d'Ofterdingen*, O. C. I, 606a).

Mot de tanta dimensió com la raó del clam: «el fenomen desesperador de sentir a aquestes desviades masses *glatir* la llibertat en la --- parla del butxí que'ls l'ha cremada», *MrnVayreda* (*S. Nova* v, ii, 349). Segurament aquest ús neològic partia del participi *glatit*, 60

morfològicament ambigu, però que donava peu a un ús transitiu: «la cartera que se n'havia d'ut, botaruda y pesanta com un plom, tornava --- com una bufeta esventada, mes ¿què importava això, si tancava 'l preciós y tan *glatit* document, el patracol, tot ple de segells, timbres y firmes?», «aquella situació, tan suspirada y *glatida*, aquell nèctar dels déus que tenia a flor de llavi ---», *MrnVayreda* (*Sang Nova* IV, iii, p. 263; *Puny.* xx, 309a, 238).³

El nostre mot té simplement etimologia llatina. En llatí *GLATTIRE* no és certament gaire divulgat, però no manquen alguns testimonis llatins de *glattire* aplicat a lladrucs aguts, o de gossets, en l'Edat de Plata (fragments de Suetoni i de l'*Anthologia*), i encara que no tingui etimologia llunyana coneguda és formació comprensible com a onomatopeia. Ha deixat dèbil descendència en l'it. antiq. *ghiattire* [S. XVII], fr. ant. *glatir* (avui viu encara en forma alterada *glapir* i de vegades *clatir*, c. 1690, però avui desusat), i més en 20 cast. *latir*, on es va usar bastant en la llengua de la caça [c. 1300; Ss. xv, xvii etc. i cf. infra *glatit* m., murc. *llatiu*] i després restà ben viu en port. i cast. *latir*, aplicat al batec del cor, per un procés semàntic que repeteix el del gr. *ὀπλακτεῦω* (*DCEC*, LATIR).

Més vivaç encara es mostrà l'oc. *glatir*, que apareix des dels orígens (en diversos trobadors: *PSW* IV, 132; Rayn. III, 477): «semblan dos canetz *glatir*» ja en Marcabrú (S. XII); d'altra banda allà presenta altres descabdellaments semàntics: «retentir» (*Crozada*), i en la llengua de Mistral: «Eh bèn! se vòs que te lou digue, / ause, que l'erme n'en *glatigue!*: / ès tu, fausso que sies, tu que m'as enganà» (trad. «et que la lande en retentisse»), *Calendau* I, 25.2; 'petar de dents' (el dia del Judici), en las *Leys d'Amors* i en el *Cant de la Sibilla* (ms. del S. xv: *Rom.* IX, 357), al qual correspon 35 *esclafir les dents* en la versió catalana del mateix text, ed. 1545, *esclafaran les dents* en les eds. de 1569 i 1818; en un altre passatge de la *Crozada* és obscur i parlant-s'hi del cor potser podria tenir l'acc. 'bategar'. Resta viu encara, segons *TdF*, per a «l'aboiement particular des chiens qui aperçoivent le gibier»; en llgd. *glati* «glapir les petits chiens et les renards», «grelotter de froid, claquer des dents» (*Sauvages*).

En francès i en català, aplicat a la veu del gos, el mot apareix generalment en formes alterades per influències d'altres mots o per factors onomatopeics. Així el fr. *glapir* que és ja la forma dominant des de c. 1200. M-L. (*REW*, 3781), Bloch etc., admeten que es tracta d'una forma contaminada pel sinònim francès *japper*; cosa que no convenç retrobant-se la mateixa alteració en català, puix que nosaltres no tenim aquest mot; i encara que hi ha *jaupar* en català, és d'ús només modern i comarca l'entre nosaltres, i la forma dels dos mots ja difereix massa. Braune (*ZRPb.* xx, 354ss.) suposà que el fr. *glapir* etc. vinguin del germànic: i no és idea absurda, car si bé l'a-al. ant. *chlaphôn* té sentit vague i ampli ('ressonar', 'sonar', 'xerrar') i l'ags. *clappjan* (angl. *to clap*) té quasi les mateixes accs., el fet és que avui l'al. *kläffen* vol dir precisament 'lladrar' (i s'aplica en particular a l'àbot-